

ISSN (Print) 2616-678X
ISSN (Online) 2663-1288

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Серия **ФИЛОЛОГИЯ**
PHILOLOGY Series

№1(126)/2019

1995 жылдан бастап шығады

Издается с 1995 года

Founded in 1995

Жылына 4 рет шығады

Выходит 4 раза в год

Published 4 times a year

Астана, 2019

Astana, 2019

Бас редакторы **Дихан Қамзабекұлы**
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары **Шолпан Жарқынбекова**
филология ғылымдарының докторы, проф. (Қазақстан)

Редакция алқасы

Аскер оғлы Рамиз	Ф.ғ.д., проф. (Әзербайжан)
Ақматалиев Абдылдажан	Ф.ғ.д., проф. (Қырғызстан)
Бахтикиреева Улданай	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Беженару Людмила	Ф.ғ.д. проф. (Румыния)
Бейсембаева Жанаргүл	Ф.ғ.к., (Қазақстан)
Біжкенова Айгүл	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Жақыпов Жантас	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Журавлева Евгения	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Жаң Динжиң	PhD, проф. (Қытай)
Ескеева Мағрипа	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ержласун Гүлжанат	PhD, ассоц. проф. (Түркия)
Қасқабасов Сейіт	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Негимов Серік	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нұрғали Қадиша	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нуриева Фануза	Ф.ғ.д., проф. (РФ, Татарстан)
Райхл Карл	Ф.ғ.д., проф. (Германия)
Рахманов Носимхан	Ф.ғ.д., проф. (Өзбекстан)
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф. (АҚШ)
Сәтенова Серікгүл	Ф.ғ.д. проф. (Қазақстан)
Султанов Казбек	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Тәжібаева Сәуле	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хисамитдинова Фирдаус	Ф.ғ.д., проф. (РФ, Башқұртстан)
Чернявская Валерия	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Шәріп Амантай	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Шәріпова Гүлбану	Ф.ғ.к., доцент м.а. (Қазақстан)
Экиджи Метин	PhD, проф. (Түркия)
Янковский Генрих	PhD, проф. (Польша)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 408 б.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Илияс Құрманғалиев

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Меншіктенуші: ҚР БжҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27.03.2018 ж. №16996-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет.
Тиражы: 35 дана
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі, 12/1, тел.: +7(7172)709-500 (ішкі 31413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Dihan Kamzabekuly**
Doctor of philology, academician of NAS RK (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Zharkynbekova Sholpan**
Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Asker ogly Ramiz	Doctor of philology, Prof. (Azerbaijan)
Akmataliyev Abdildajan	Doctor of philology, Prof. (Kyrgyzstan)
Bakhtikireeva Uldanai	Doctor of philology, Prof (Russia)
Beisembayeva Zhanargul	Can. of philology, (Kazakhstan)
Bezhenaru Lyudmila	Doctor of philology, Prof (Romania)
Bizhkenova Aigul	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Chernyavskaya Valeriya	Doctor of philology, Prof. (Russia)
Erzhiasun Güljanat	PhD, assos. Prof (Turkey)
Yeskeyeva Magripa	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Henryk Jankowski	PhD, Prof. (Poland)
Kaskabassov Seit	Doctor of philology, Prof (Kazakhstan)
Khisamitdinova Firdaus	Doctor of philology, Prof. (RF, Bashkortostan)
Metin Ekiji	PhD, Prof. (Turkey)
Negimov Serik	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Nurgali Kadisha	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Nurieva Fanuza	Doctor of philology, Prof. (RF, Tatarstan)
Reichl Karl	Doctor of philology, Prof. (Germany)
Rakhmanov Nasimhon	Doctor of philology, Prof. (Uzbekistan)
Rivers William Patrick	PhD, Prof. (USA)
Satenova Serikkul	Doctor of philology, Prof (Kazakhstan)
Sultanov Kazbek	Doctor of philology, Prof. (Russia)
Sharip Amantay	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Sharipova Gulbanu	Can. of philology, assos. Prof. (Kazakhstan)
Tazhybayeva Saule	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhakypov Zhantas	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhang Dingjing	PhD, Prof. (China)
Zhuravleva Yevgeniya	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)

Editorial address: 2, Satbayev str., of. 408, Astana, Kazakhstan, 010008
Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-413)
E-mail: vest_phil@enu.kz

Executive editor, computer layout: Ilyas Kurmangalyev

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University PHILOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration certificate No 16996-Ж from 27.03.2018

Periodicity: 4 times a year Circulation: 35 copies

Address of printing house: 12/1 Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31413)

© **L.N. Gumilyov Eurasian National University**

Главный редактор **Дихан Камзабекулы**
доктор филологических наук, академик НАН РК (Казахстан)

Зам. главного редактора **Шолпан Жаркынбекова**
доктор филологических наук, проф. (Казахстан)

Редакционная коллегия

Аскероглы Рамиз	д.ф.н., проф. (Азербайджан)
Акматалиев Абдылдажан	д.ф.н., проф. (Киргизстан)
Бахтикиреева Улданай	д.ф.н., проф. (Россия)
Беженару Людмила	д.ф.н., проф. (Румыния)
Бейсембаева Жанаргуль	к.ф.н., (Казахстан)
Бижкенова Айгуль	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Жакыпов Жантас	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Жан Динжин	PhD, проф. (Китай)
Журавлева Евгения	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ескеева Магрипа	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ержласун Гульжанат	PhD, ассоц. проф. (Турция)
Каскабасов Сейит	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Негимов Серик	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Нургали Кадиша	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Нуриева Фануза	д.ф.н., проф. (РФ, Татарстан)
Райхл Карл	д.ф.н., проф. (Германия)
Рахманов Насимхон	д.ф.н., проф. (Узбекистан)
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф. (США)
Сатенова Серикгуль	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Султанов Казбек	д.ф.н., проф. (Россия)
Тажибаева Сауле	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Хисамитдинова Фирдаус	д.ф.н., проф. (РФ, Башкортостан)
Чернявская Валерия	д.ф.н., проф. (Россия)
Шарип Амантай	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Шарипова Гульбану	к.ф.н., и.о. доцент (Казахстан)
Экиджи Метин	PhD, проф. (Турция)
Янковский Хенрих	PhD, проф. (Польша)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. К.Сатбаева, 2, каб. 408

Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Ильяс Курмангалиев

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ФИЛОЛОГИЯ

Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16996-Ж от 27.03.2018г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 35 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажимукана, 12/1, тел.: +7(7172)709-500 (вн.31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

Фольклор және әдебиеттану

<i>Аймұхамбет Ж.Ә., Қараханқызы Ұ.</i> Мета­мәтін құрылымындағы мифтік символика	8
<i>Айтуғанова С.Ш., Дәулетова А.А.</i> Дала патшайымдары туралы аңыз бен ақиқат ...	16
<i>Аққұлы С.</i> Алаш мемлекеттік армиясының құрылуы хақында	24
<i>Доскеева Ш.А.</i> Ә.Нұршайықовтың эпистолярлық мұрасы	39
<i>Дәуітова Г.Р., Сұлтан Е., Мейрамбекова Л.К.</i> Көне эпостағы мифтік кейіпкерлер	46
<i>Еслям А.Б., Алтысбаев Қ.Қ.</i> З.Ахметов зерттеуіндегі Абайдың шығармашылық мұрасы	54
<i>Жүсіпов Н.Қ., Ибраева А.Т.</i> Бекмұрат Уақатов зерттеулеріндегі халық өлеңдерінің жанрлық жіктелуі	61
<i>Қасқабасов С.А.</i> Томирис – «Мәңгілік ел» идеясының символы	69
<i>Кемеңгер Қ.Р., Діл­дә Ж.Р.</i> М.Мырзахметұлы Бауыржан Момышұлы жайында	77
<i>Өскен Ә.М., Қамзабекұлы Д.</i> Алаштану: текстологиялық жауапкершілік туралы (Ә.Н. Бөкейханның «Жаңа мектеп» журналында жарияланған мақалалары)	84
<i>Садықова Р.Т.</i> Халел Ғаббасов: өмір мен өріс мектептері	94
<i>Химмат Сайед Әли әш-Шазли</i> Орыс әйелдерінің қайғылы тағдыры – орыс адамының дара тұлғасы (Е.Чижованың «Әйелдер уақыты» романы негізінде)	104

Лингвистика

<i>Әбдуәліұлы Б., Көшкінбай Д.</i> Қазақ лексикасындағы құқықтық ақпараттарды зерттеудің жалпы мәселелері	120
<i>Әубәкір С.С., Біжкенова А.Е.</i> Поэтикалық дискурстың ерекшеліктері	127
<i>Досжан Р.А.</i> Тарихи түбірлердің сөзжасамдық қабілеті	135
<i>Ақжигитова А., Елегенова М., Жанзакова А.</i> Қазақстанның лингвистикалық ландшафтындағы көптілділік белгілері (Астана қаласы негізінде)	142
<i>Сарсикеева Г.К., Байоразова Ж.К.</i> Абайдың 38-інші сөзін орыс және ағылшын тілдеріне аудару: салыстырмалы анализ	150
<i>Сейидова С.</i> Әзірбайжан, ағылшын және орыс тілдеріндегі «Жас» концептісі және оның идиоматикалық өкілдігі	157
<i>Сыздықова Г.О., Шолақова А.К.</i> «Ер Төстік» ертегісінің лингвосомиотикалық аспектісі	165

Тіл мен әдебиетті оқыту әдістемесі

<i>Баекеева А.Т., Тәжібаева С.Ж.</i> Тау-кен саласындағы халықаралық терминдерді аудару	173
<i>Ниязова А. Е., Мукатова М.Н.</i> Көптілді ортада шет тілінде сөйлеудің мультилингвалды әрекетін қалыптастыру	183
<i>Смағұлова А., Мұхаметқалиева Г., Балтабаева Г.</i> Сөздерді құрылымдық ұйымдас­тыру (ағылшын және қазақ тілдеріндегі «мұнай газы» термині)	191

Contents

Folklore and Literary Studies

<i>Aimukhambet Zh.A., Karakhankyzy U.</i> Mythical symbolism in the structure of metatext	8
<i>Aituganova S.Sh., Dauletova A.A.</i> The legend and truth about the steppe queens	16
<i>Akkuly S.</i> About the creation of the Alash state army	24
<i>Doskeyeva Sh.A.</i> A.Nurshaikhov's contribution to the epistolary genre	39
<i>Dautova G., Sultan Y., Meirambekova L.K.</i> Mythical characters in the archaic epos	46
<i>Yeslyam A.B., Alpysbayev K.K.</i> Abai's heritage in Z. Akhmetov's research	54
<i>Jysipov N.K., Ibrayeva A.T.</i> Genre classification of folk poems in Bekmurat Uakatov's researches	61
<i>Kaskabasov S.A.</i> Tomiris - Symbol of the Concept of «Мәңгілік ел»	69
<i>Kemenger K.R., Dilda Zh.R.</i> M. Myrzakhmetuly is about Baurzhan Momysuly	77
<i>Osken A.M., Kamzabekuly D.</i> Alash studies: on textual responsibility (Articles by A.N. Bokeykhan, published in «Zhana mektep») journal	84
<i>Sadykova R.T.</i> Khalel Gabbasov: School of life and development	94
<i>Himmat Sayed Ali ash-Shazli</i> The Tragic Fate of the Russian Women and the Symbol of the Russians Identity (According to the Novel by E. Chizhova «Time of Women»)	104

Linguistics

<i>Abdualiuly B., Koshkinbay D.S.</i> General problems of studying legal information in Kazakh lexicon	120
<i>Aubakir S.S., Bizhkenova A.Ye.</i> Features of Poetic Discourse	127
<i>Doszhan R.A.</i> Word-building ability of historical roots	135
<i>Akzhigitova A., Yelegenova M., Zhanzakova A.</i> Multilingual signs in the linguistic landscape of Kazakhstan (the case of Astana)	142
<i>Sarsikeyeva G.K., Baiorazova Zh.K.</i> Translation of Abays 38 th word info Russian and English: comparative analysis	150
<i>Seyidova S.</i> The concept of "Age" and its idiomatic representation in the Azerbaijani, English and Russian languages	157
<i>Syzdykova G.O., Sholakova A.K.</i> Linguosemiotic Aspect of Fairy Tales	165

Methods of teaching language and literature

<i>Bayekeyeva A.T., Tazhibayeva S.Zh.</i> Translating International Terms for Mining Industry	173
<i>Niyazova A. E., Mukatova M.N.</i> Formation of foreign language speech activity in a multilingual environment	183
<i>Smagulova A., Mukhametkaliyeva G., Baltabayeva G.</i> Structural organization of words («Oil gas» term in English and Kazakh)	191

Содержание

Фольклор и литературоведение

<i>Аймухамбет Ж.А., Караханкызы У.</i> Мифическая символика в структуре метатекста	8
<i>Айтуганова С.Ш., Даулетова А.А.</i> Легенда и правда о степных королевах	16
<i>Аккулы С.</i> О создании Алашской государственной армии	24
<i>Доскеева Ш.А.</i> Эпистолярное наследие А. Нуршаихова	39
<i>Даутова Г.Р., Султан Е., Мейрамбекова Л.К.</i> Мифические персонажи в архаическом эпосе	46
<i>Еслям А.Б., Алтысбаев К.К.</i> Творческое наследие Абая в исследованиях З.Ахметова	54
<i>Жусипов Н.К., Ибраева А.Т.</i> Жанровая классификация народных стихов в исследованиях Бекмурата Уакатова	61
<i>Каскабасов С.А.</i> Томирис – символ вечной идеи «Мәңгілік ел»	69
<i>Кеменгер К.Р., Дильда Ж.Р.</i> М. Мырзахметулы о Бауржане Момышулы	77
<i>Оскен А.М., Камзабекулы Д.</i> Алашоведение: о текстологической ответственности (Статьи А.Н.Бокейхана, опубликованные в журнале «Жана мектеп»)	84
<i>Садыкова Р.Т.</i> Халел Габбасов: Школа жизни и развития	94
<i>Химмат Сайед Али аш-Шазли</i> Трагическая судьба русских женщин – символ идентичности русского человека (по роману Е.Чижовой «Время женщин»)	104

Лингвистика

<i>Абдуалиулы Б., Кошкинбай Д.</i> Общие проблемы изучения правовой информации в казахской лексике	120
<i>Аубакир С.С., Бижекенова А.Е.</i> Особенности поэтического дискурса	127
<i>Досжан Р.А.</i> Словообразовательные важности исторических корней	135
<i>Акжигитова А., Елегенова М., Жанзакова А.</i> Многоязычные знаки в языковом ландшафте Казахстана (на примере Астаны)	142
<i>Сарсикеева Г.К., Байоразова Ж.К.</i> Перевод 38-го слова Абая на русский и английский языки: сравнительная анализ	150
<i>Сейидова С.</i> Концепт «Возраст» и его идиоматическое представление на азербайджанском, английском и русских языках	157
<i>Сыздыкова Г.О., Шолакова А.К.</i> Лингвосемиотический аспект волшебных сказок	165

Методика преподавания языка и литературы

<i>Баекеева А.Т., Тажибаева С.Ж.</i> Перевод интернациональных терминов горно-рудной промышленности	173
<i>Ниязова А.Е., Мукатова М.Н.</i> Формирование иноязычной речевой деятельности в мультилингвальной среде	183
<i>Смагулова А., Мухаметкалиева Г., Балтабаева Г.</i> Структурная организация слов (термин «нефтяной газ» в английском и казахском языках)	191

FTAMP 17.07.51

Ә.М. Өскен, Д. Қамзабекұлы

Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

(E-mail: asem_a7_95@mail.ru)

Алаштану: текстологиялық жауапкершілік туралы

(Ә.Н. Бөкейханның «Жаңа мектеп» журналында жарияланған мақалалары)

Аңдатпа. Мақалада әдебиетіміздің алаштану саласына байланысты күн тәртібінде тұрған өзекті мәселелер көтеріледі. XX ғасырдың басында Алаш зиялылары елінің экономикасы мен мәдениетін көтеруде ғылым мен білімді басты назарда ұстады. Осы ұстанымға сай, Тәуелсіздік жылдарынан соң, Алаш зиялыларының еңбектері жан-жақты зерттеліне бастады. Бүгінгі таңда да, Алаш зиялыларының еңбектеріне текстологиялық талдау жасау қазақ әдебиеті ғылымындағы ең өзекті мәселе болып отыр. Мақалада алаштану саласының текстологиялық талдауға зәру екендігі айтылған. Текстология Алаш зиялыларының еңбектерін тереңірек танып-білуге бірден-бір қажет ғылым саласы,- екендігі ғылыми тұрғыда дәлелденген. Сонымен қатар, мақала авторы Ә.Бөкейханның 1927 жылы «Жаңа мектеп» журналына жарияланған түпнұсқа мақалаларын алаштанушы-ғалым С.Аққұлының құрастырған нұсқасымен салыстыра отырып, текстологиялық талдау жүргізген.

Түйін сөздер: алаштану, текстология, лақап есім, орфографиялық ерекшелік, тілдік заңдылықтар.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2019-126-1-84-93>

Кіріспе. Ұлттық әдебиеттану ғылымының алаштану саласы текстологиялық нақтылық пен жауапкершілікті қажет етеді. Бұл – уақыт және талғамы өскен оқырман талабы. «Тестологиялық зерттеу дегеніміз – тек белгілі бір мәтіндегі қателіктерді, өзгешеліктерді теріп көрсету емес, ол – көркем әдебиет саласындағы әдеби мектептердің, бағыттардың, идеялық қозғалыстардың тарихын зерттеуге, көркемдік стильдердің тарихын тануға мол мүмкіндік беретін ғылым-таным құралы. Мәтін зерттеу – тек ондағы өзгерістерді тауып қою емес, ол өзгерістерді, жаңсақтықтарды, ауытқуларды түсіндіреді» [4, 7 б.]. Ал, соңғы жылдары байқап жүргеніміздей, Алаш зиялыларының шығармашылығында осындай стильдік, идеялық қателіктер мен ауытқулар аз кездеспейді.

Сөзімізге дәлел ретінде Әлихан Бөкейханның 1927 жылы «Жаңа мектеп» журналының №1 (16) санында жарияланған «Дін мен мектеп» мақаласын алайық. Бұл материалдың қайта жариялануы стильдік тұрғыдан төмен шыққаны соншалық, белгілі алаштанушылардың өзі оған: «Осы шынымен-ақ Әлиханның мақаласы ма?» - деп, күдікпен қарағаны рас. Біз ғалымдардың да, оқырмандардың да күдігін сейілту үшін текстологиялық талдауға жүгінеміз.

Зерттеудің мақсаты мен міндеті. Ә.Н.Бөкейханның көзі тірісінде автор ретінде жиі байланыс жасаған «Жаңа мектеп» журналының түпнұсқасын Алматы қаласы, ҚР Ұлттық кітапханасының «Сирек кездесетін кітаптар мен қолжазбалар» бөлімінен алдық. 1927 жылы Қызылордада басылып шыққан «Жаңа мектеп» журналының №1-8 сандарында қайраткердің мақалалары «V» деген лақап есіммен беріліп отырған. Олар: №1 (16) санында [2, Б. 22-24] жарияланған «Дін мен мектеп» мақаласы, № 2- (17) санында [3, Б. 67-71] жарияланған «Тарихи затшылдық қисыны» аудармасы (түпнұсқа авторы Н.И.Бухарин), № 3-4 (18-19) санында [9, Б. 23-27] жарияланған «Қазақстанда програм-әдіс жұмысы» мақаласы, № 3-4 (18-19) санында [9, Б. 67-70] жарияланған «Тарихи затшылық қисыны. Қоғам тектерінің (мүшелерінің) арасындағы тепе-теңдік» аудармасы (түпнұсқа авторы Н.И.Бухарин), № 5 (20) санында [10, Б. 71-77] жарияланған «Тарихи затшылық қисыны. Қоғам тектерінің арасындағы тепе-теңдік» аудармасы (түпнұсқа авторы Н.И.Бухарин), №7-8 (22-23) санында [10, Б.62-64] жарияланған «Тарихи затшылық қисыны. Қондырмалар (надстройки) мен

олардың құрылысы (структура)» аудармасы (түпнұсқа авторы Н.И.Бухарин). Біз жұмысымызда түпнұсқа мен С.Аққұлының құрастырған XV томдық шығармалар жинағының XIII томына енген мақалаларын салыстыра отырып, текстологиялық талдау жасауға тырыстық.

Текстологиялық талдауға көшпес бұрын Әлихан Бөкейхан заманының тілдік ерекшеліктеріне тоқталып өтуді жөн санадық.

Мәселенің талқылануы. XX ғасыр басында араб графикасына негізделген А. Байтұрсынұлының қазақ әліпбиі 30-жылдарға дейін «төте жазу» деген атпен қолданылып келді. Әр заманның өзіне сай жазу ерекшеліктері, стилі, сөз қолданысы әр түрлі болатыны белгілі. XX ғасыр басындағы қазақ әдеби тілінің жазу үлгісі бүгінгі әдеби тілден өзгеше екендігі көзге ерекше байқалады. Сөзіміз дәлелді болу үшін, «Қазақ» газеті, «Әйел теңдігі», «Жаңа мектеп» журналының түпнұсқасында басылған Әлихан шығармаларының лексикалық және грамматикалық ерекшеліктерін бүгінгі таңдағы қазақ тілінің заңдылықтарымен салыстыруды жөн санадық.

1. «П» («پ») дыбысы қазақ сөздерінде кездеспейді, оның орнына «Б» («ب») дыбысын беріп отырады және өткен шақ көсемшенің - *ып*, - *іп*, - *п* жұрнағы әрдайым - *ыб*, - *іб*, - *б* болып жазылады. Мысалы: *деб* (деп), *жауаб* (жауап), *беріб* (беріп), *жіберіб* (жіберіп), *жасаб* (жасап), *табындырыб* (табындырып), *бағындырыб* (бағындырып), *табқан* (тапқан), *бірігіб* (бірігіп), *қараб* (қарап), *боб* («поп» сөзі орыс тілінен енген сөз болғандықтан қазақшалаған). Тиісінше «П» дыбысы орыс немесе басқа да тілдерден енген сөздерде ғана кездеседі. Мысалы: *пролетариат* (пролетариат), *капиталишы* (капиталист), Лапин, *опиұм* (опиум), *Еуропа* (Европа), Египет. Тек, «**Пырақ**» сөзі - «*бұрақ*» сөзі араб тіліндегі – *найзағай*, *жалт-жұлт еткен*, *зулау* мағыналарын білдіретін арабтың قُرْب - «Бәрк» деген сөзінен шыққан [6].

2. «У» («و»), «Й» («ي») дыбыстарының алдына «Ы», «І» («ا») немесе «Ұ», «Ү» («و») дыбыстарын қойып отырады. Мысалы: *шійкілігі* (жіңішке болғандықтан «і»), *еліміуден*, *айналыудан* (орфоэпиялық заңдылық бойынша қалай естілсе солай жазған), **Бұудда** («У» дыбысының алдында қандай сөз болсын «ұ», «ү» кейде «ы», «і» дыбыстары қойылған), сұу, ұу, тұған, ұуақыт, сұуал (сауал), бұуын, шарыуалар, бійлеу, тійісті, таусуға, т.б. Төте жазуында дауысты «и» немесе дауысты «у» дыбыстарының болмағандығын білеміз.

3. «-да» («دا») деген жалғау мен шылауды сөйлемде қолданғанда екеуін де жалғау деп қарастырады. Мысалы: *Үлкендергеде* (дұрысы үлкендерге де болу керек), *шықбайтынынада* (шықпайтынына да), *соғыбда* (соғып та), *сондада* (сонда да), *діндіде* (дінді де), *өйте тұрсада* (тұрса да), *адамда болмайды* (адам да болмайды), *жасауғада* (жасауға да), *мемлекеттіде* (мемлекетті де), т.б. Ал, керісінше «-мен», «-бен», («**мен**», «**бен**») деген шылау мен көмектес септік көрсеткіші екеуі де шылау ретінде қолданылады. Мысалы: *байлар мен астарласқан* (дұрысы «байлармен», «-мен» жалғау болу керек), *тор мен қоршап* (тормен), *құрылысы мен мемлекетті* (құрылысымен), *тас бен атқанды*, *ас бен ат* (таспен, аспен), т.б. Бұл туралы академик Р. Сыздық: «...Мұндай орфограммалық ерекшеліктер XX ғасырдың алғашқы онжылдықтарындағы қазақ жазбаларында жүйелі түрде келеді. Ал жазудағы бұл ерекшеліктер – сонау орта ғасырлардағы түркі жазба ескерткіштерінен келе жатқан дәстүрлі орфограммалар. Бұл дәстүрден қазақ жазуы XX ғасырдың 30-40 жылдарынан бастап қол үзгенін білеміз» [7, 14 б.],- дейді.

4. Есімшенің - **атын**, - **етін** жұрнағы - *атұн*, - *етұн* ретінде қолданылады. Мысалы: *қалатұн* (қалатын), *шықбайтұнына* (шықпайтынына), *алдыратұн* (алдыратын), *айналмайтұн* (айналмайтын), *тұратұн* (тұратын), *алатұнын* (алатынын), *беретұн еді* (беретін еді), т.б.

5. «Ы», «і» дыбыстары сөздердің тоқсан пайызында кездеседі. Мысалы: *ырас*, *Іресей*, *ірет*, *ылайықты*, *тарыйқына*, *пыролетарыйат*, *қарыу*, *пырогырам*, *мылйон*, *пабрік*, т.б.

6. Өзге тілден, әсіресе орыс тілінен енген сөздерді қазақ тіліне баламалау. Мысалы: *салдат*, *әпесер* (офицер), *зәкөншік*, *міністір*, *содыйа* (судья), *деректір*, *пәбрік* (фабрика), *үйел* (июль), *Пылеқаноб*, *технике* т.б.

7. Қазіргі лингвистикада біріккен сөздер деп аталатын сөздер тобы бірігіп емес, бөлек жазылған. Мысалы: *темір жол, әр бір, кем бағал, көркем өнер*, т.б.

8. Төтеше жазуда үлкен әріп жоқ болғандықтан жаңа сөйлем де адам аты да кіші әріппен басталады. Мысалы: *кутоб, ленин*, т.б.

9. Үтірді (,) қою ережелері бүгінгі қазақ тілінің пунктуациялық ережелеріне сәйкес келе бермейді. Кейде шектен тыс көп үтір қойылса, кейде үтір мүлде қойылмайды. Осыған қарап ХХ ғасыр басында қазақ тілінің әртүрлі салалары (стилистика, лингвистика, лексикология, грамматика, пунктуация) толықтай ретке келтірілмегендігі байқалады.

10. Төтеше жазуда **ф, х, я, ю, ч, ц, щ, ь, ь** сияқты орыс тілінен енген дыбыстар кездеспейді. Тиісінше, бұл дыбыстар ұқсас дыбыстармен алмастырылып отырады.

11. Қазіргі таңдағы қолданылып жүрген көп сөздердің атауында сәл-пәл өзгешелік болған. Мысалы: *жана* (және), *жандық*, т.б. Бұл туралы академик Р. Сыздық: «... бұл күнде **дәреже, тәжірибе, және, мағына, диқан, жәндік, сурет** деген сөздерді 20-жылдары *дара-жа, тажриба, жана (шылау), мағана, диқаншы, жандық, сүгірет* деп қолданылған.

Соңғы жандық сөзі жалпы тірлік иесі (адамнан басқа), оның ішінде жан-жануарлар деген жинақтау ұғымында қолданылған, яғни «жандықтар дегеніміз – қайуандар, құстар, балықтар, бақа-шаян, құрт-құмырсқа» деп түсіндірілген» [7, 14 б.], -деп жазады.

ХХ ғасыр басындағы дәл осындай тілдік ерекшеліктер тек Ө. Бөкейхан шығармаларында ғана емес, Ахмет Байтұрсынұлы, Міржақып Дулатұлы, Телжан Шонанұлы т.б. ғалымдардың шығармаларында даушырасады.

Кезінде діннің атын пайдаланып, түрлі сұмдық іс-әрекеттерге барған молдалар мен бай-шонжарлар туралы «Жаңа мектеп» журналының №1 (16) санында [2, Б. 22-24] жарияланған Ө. Бөкейханның «Дін мен мектеп» атты түпнұсқа мақаласын әлихантанушы С. Аққұлы құрастырған [1, Б. 336-337] көптомдықтағы мақаламен салыстырып, төмендегіше текстологиялық талдау жүргіздік.

Талдау мен нәтижелері

№	С.Аққұлы құрастырған жинақта	«Жаңа мектептегі» түпнұсқада	Ескертпе мен түсініктер
1	«Дін – адам баласын, еліттіріп, басын айналдыратын апиын»	«Дін - адам баласын, еліттіріб басын айналдыратұн апиұм»	Ө.Бөкейхан «опиум» сөзін тікелей аударып, қазақшалап отыр. Демек «апиын» сөзі ХХ ғасырдың 20 жылдары толық қолданысқа түсе қоймаған кезі болса керек. Кейінгі құрастырушы С.Аққұлы ХХІ ғасыр оқырманына түсінікті болу үшін түпнұсқадағы «апиұм» сөзін «апиын» деп жазып отыр.
2	«... елді тарту-таралғы, силық беруге...»	«... елді тарту-таралғы, сыйлық беруге...»,	Төте жазуда «ы» таңбасы кейде әріптердің арасында көзге көрінбей де қалады. Сол себепті құрастырушы тастап кетті немесе кейінгі заманның жазу ыңғайына бағындырған.

3	«Елдің ең білімі артып, ел тіршілік сақтау тартысында...»	«Елдің аң білімі артыб, ел тіршілік сақтау тартысында...»	Шынында «аң білімі» деу түсініксіз көрінеді. Сондықтан құрастырушы бұл сөздің баспадан немесе автордан кеткен «қате екен» деп, «ең» нұсқасында ұсынған. Рас, «ең» - күшейтпелі шырай, «көп, аса» сөздерімен синонимдес. Алайда ескі әдеби тілде сақталған «аңлау», «аңдатпа» деген сөздер де бар. Мағынасы – «санамен ұғу».
4	«...Билермен жәрдемдескен»	«...Байлармен жәрдемдескен»	Дұрысы «билермен» емес, «байлармен» болу керек. Себебі, біріншіден, түпнұсқада солай берілген, екіншіден, бұл жерде автор молдалар мен байлардың астарласқанын айтқан, ал билер туралы сөз қозғалмаған.
5	«Иса шыққан, Исаны құдайдың баласы деген. Ел Исаның алдына тізе бүгіп, бас ұрған»	«Айса шыққан, Айсаны құдайдың баласы деген. Ел Айсаның алдына тізе бүгіп, бас ұрған»	Жоғарыда айтылған «апиын» сөзіндегідей, XX ғасыр басында қазақ қоғамы Исаны «Айса» деп атаған. Кейінгі құрастырушы да оқушыға неғұрлым түсінікті болу үшін «Иса» деп берген. Біздіңше, түпнұсқаны сақтағанымыз орынды. Тіпті түсініксіз деп ойласа, былай бергені дұрыс: Айса (Иса), апиұм (апиын) т.б.
6	«Елдің оң бетін соғып та мал тапқан. Солбетін соғып та мал тапқан»	«Елдің оң бетін соғып та мал тапқан, сол бетін соғып та мал тапқан»	Құрастырушы сөйлемді күрделі сөйлем емес, жай сөйлем етіп берген. Бірақ мына контексте құрмалас сөйлем анағұрлым дұрыс.
7	«Исаның бас айналдыратын ойы азая бастаған»	«Айсаның бас айналдыратұн ұуы азайа бастаған»	«У» - апиын. Автор осыны айтқысы келген. Төтешеәліпбидегі «ұ» (« u ») мен «о» (« o ») таңбалары ұқсас болғандықтан, құрастырушы шатастырған болуы ықтимал.
8	«Аспанға ұшқан (аэроплансыз) ауасыз аспанның... намазың қаза қалса «дайүш ақша», оразаң қаза қалса «дайүш ақша»... құдай қандай екен деп...»	«Аспанға ұшқан (айырплансыз) ауасыз аспанның... Намазың қаза қалса «дайош ақша», оразаң қаза қалса «дайош ақша»... Құдай қандай екен деб...»	Төте жазуда бас әріп деген ұғым болмағандықтан да, келесі сөйлем кіші әріппен беріле береді. Ал, құрастырушы кирилл қаріпінде ондай қателік жібермеу керек. «Ү» мен «О» әріптерінің ұқсас болғандығынан, құрастырушы орыстың «даешь» сөзін қазақ тілінде мағынасы жоқ «дайүш» сөзімен алмастырған.

9	«... құдайдың жаны жоқ, тәні жоқ, орны жоқ, заты жоқ көлемі жоқ, өңі жоқ, сөлі жоқ...»	«... құдайдың жаны жоқ, тәні жоқ, орны жоқ, заты жоқ көлемі жоқ, оңы жоқ, солы жоқ...»	Сөйлемнің мағынасына қарай түпнұсқадағы «оң» мен «сол» сөздері сөйлемді толықтай ашып тұр.
10	«... шелпек пысырыпсыбаға дайындайды»	«... шелпек пісірібсыбаға дайындайды»	Төте жазуда «ы» мен «і» дыбыстарының айырмасы тек сөз басында тұратын дәйекшеде аңғарылады. Бұл жерде (теру барысында) құрастырушы немесе редакция қате жіберген деп ойлаймыз.
11	«...молда «Лаина-аскауи» оқып,...»	«...молда «лайастауи» оқыб,...»	Құран сүресінің атын құрастырушы шатастырған. Қазақ тілінде екі дауысты дыбыс қатар келмейді.
12	«Бейнет қазанында қайнап шыққан. Ұйымдасқан жалшылар тайна дін... .. бере алмаған»	«Бейнет қазанында қайнап шыққан, ұйымдасқан жалшылар табына дін үлкен әсер бере алмаған»	Мақаланың мазмұны бойынша, автор діннің қоғамдағы маңызы жайлы айтып отыр. Сондықтан «табы» деген дұрыс.
13	«... Лапин деген мұжық (баяғыда) зәбірге шыдамай құры шығайын деген жандаралды өлтірген»	«... Лапин деген мұжық (баяғыда) зәбірге шыдамай Қорошқин деген жанаралды өлтірген»	Лапин деген орыс мұжығының генералды өлтіргені туралы жазылған. Құрастырушы түпнұсқада шрифтердің майда болып көрінгенінен, кісі атынайқындай алмаған.
14	«Өйте тұрса да Еуропада діннің көбісі сөгілулі»	«Өйте тұрса да еуропада діннің көбесі сөгілулі»	Қазақта сауыттың тігілген тігісін көбе деп атаған. Автор«дінге деген сенім тоқырауға ұшырады» деп айтқысы келген. Редакциядан кеткен қателік деп білеміз. Себебі, автордың басқа мақалаларындағы «көбені» құрастырушы дұрыс жазған.
15	«Поп өкіметке айтқан. Өкімет Лапинді дарға асқан»	«Поп үкіметке айтқан. Үкімет Лапинді дарға асқан»	«Өкімет» пен «үкімет» сөзінің түрлі мағына беруі - кейінгі заманның жемісі. XX ғасыр басында «хүкімет» немесе «үкімет» деп жазылған.

V. «Жаңа мектеп», 1927 жыл, №1 (16). Қызылорда. 22-24 б.

Ә. Бөкейхан 1911 жылға дейін қоғамдық-саяси маңызы бар мақалаларын «Сибирские вопросы», «В мире мусульманства», «Голос степи», «Степной пионер», «Иртыш», «Степной край» сынды газет-журналдарына орыс тілінде жариялап отырды. Ал, 1913 жылдан бастап «Қазақ», «Абай», «Жаңа мектеп», «Әйел теңдігі» сияқты газет-журналдарға мақалаларын қазақ тілінде жазып отырған. Сарапқа салып, ақиқатына келсек, Әлихан-ның қазақ тіліндегі мақалаларынан орыс тіліндегі мақалалары сәтті шыққандай көрінеді. Бірақ мұның қилы-қилы астары, негіздері бар (мұны біздегі жазба стилінің қалыптасып-дамуымен түсіндіру қажет болады).

Текстологиялық талдау «Жаңа мектеп» журналының 1927 жылғы №1 (16) нөмірінде «V» деген лақап есіммен жарияланған алаш тұлғасының «Дін мен мектеп» атты мақаласы осыған дейін арагидік «бұл еңбек Әлиханнның мақаласы емес» деп айтылып қалатын пікірлердің негізсізекенін көрсетті.

Енді бір ғана мақаламен шектелмей, Ә.Бөкейханның «V» деген лақап есіммен «Жаңа мектеп» журналының 1927 жылғы № 3-4 (18-19) санында [9, Б. 23-27] жарияланған «Қазақстанда програм-әдіс жұмысы» еңбегіне де тоқтала кетейік. Мақалада шетелдік оқу жоспары жүйеленбеген күйі мемлекеттік оқу жоспары ретінде қазақ мектептеріне асығыс енгізілгендігі сөз болады. Стилдік, грамматикалық қателерге байланысты мақаланың кейбір тұстарын түсіну қиынға соқты. Сондықтан түпнұсқа мен С. Аққұлы құрастырған нұсқаны [1, Б. 345-348] салыстыра отырып, текстологиялық талдау жүргізіп көрейік.

№	С.Аққұлы құрастырған жинақта	«Жаңа мектептегі» түпнұсқада	Ескертпе мен түсініктер
1	«Госпрограмның [государственная программа – мемлекеттік бағдарлама]»	«Г. О. С. прагырамның»	Автор «госпрограм» сөзін қысқарған сөз деп түсініп, солай берген.
2	« ... Маркс жолымен зерттеу, ... білімді ойластыруға (құруға) жаттықтыруға тәрбиелеу... »	« ... Маркс жолымен зерттеу, ... білімді ойластыруға (құрауға) жаттықтыруға тәрбиелеу... »	«Құрау» - ойлау сөзінің синонимі. Бізде «ойдан құрау» деген тіркес бар. Ал «құру» – бір нәрсені құру, қолмен жасап шығаратын іс-қимыл.
3	«Бір Қазақстанда осы Госпрограмына түсе бастағалы бір талай заман болды»	«Біз Қазақстанда осы Г.О.С. прагырамына түсе бастағалы бір талай заман болды»	Автор «Біздің Қазақстанда госпрограмға түсе бастағалы көп уақыт болды», -деп айтқысы келген.
4	« ... біз жалпы мұғалімдердің мұғалімдік күшін, басқаша айтқанда дайындығын, артық бағалап жібергенбіз»	« ... біз жалпы мұғалімдердің мұғалымдық күшін, басқаша айтқанда дайындығын артық бағалап жібергенбіз»	Мұғалім сөзі «ғалым» сөзінен шыққан. «Бұл» деген сілтеу есімдігі ХХ ғасырдың басында «Бұ» деп айтылған, яғни «бұл ғалым». «Б» мен «м» ұяң дыбыстары сөз қолданысында бір-бірімен алмасып жүре беретіні қазақ тілінің заңдылығынан белгілі. Құрастырушы қазіргі қолданысқа сай өзгерткен.
5	«Бұл әдет біздің кей бір губернияларда да болды. Бірақ мұнымен қатар госпрограмын не дәуір жағдайына, мұғалімнің жалпы біліміне икемдеп...»	«Бұл әдет біздің кей бір губернялерде де болды. Бірақ мұныңмен қатар Г.О.С прагырамасын не дәуір жағдайға, мұғалімнің жалпы біліміне икемдеп...»	Ә. Бөкейханның өзіне тән стилі, ол өз мақалаларын II жаққа қарата отырып жазады. Түпнұсқа мақалалардың тоқсан пайызында сол ерекшелікті байқауға болады.

6	«Оқытушылардың үйрене, ысыла келе бұл жолмен істі алып баралатындығы анықталды»	«Оқытушылардың үйрене, ысыла келе бұл жолмен істі алып бара алатындығы анықталды»	Құрастырушы орфоэпиялық ережеге сай жазған.
7	«... әуелі он екі нұсқадан бірі жоқ қазақ мектептерін бірі ыңғайлап ала-лық деген»	«... әуелі он екі нұсқадан бірі жоқ қазақ мектептерін бір ыңғайлап алалық деген»	«Ешқандай дайындығы жоқ мектептер» деген мағынада жазылған.
8	«Әсіресе жаттығу жақсы қойылған сияқты. Бұған «шүкіралла» жасаймыз»	«Әсіресе жаттығу жақсы қойылған сияқты. Бұған «шүкірана» жасаймыз»	Халыққа діннен гөрі ғылымның берері мол деп санаған Ә. Бөкейханның сөздік қорында «Алла» сөзі көп кездеспейді. Ал, «Шүкірана» мен «шүкіралла» сөздері бір-біріне синонимдес сөз болғандықтан, «шүкірана» сөзін қолданған тиімдірек деп санаған болуы керек.
9	«Білім ордасының программасы да Госпрограммасының негізі жолы, комплекс жолы бұзылған жоқ»	«Білім ордасының прагырамасында Г.О.С. прагырамасының негізі жолы, комплекс жолы бұзылған жоқ»	Мектептер мен оқу орындарының программаларындағы ГОС програмының рөлі жайлы айтылған.
10	«Көлемі қысқартылулы, шағындалулы, жаттығу сабағы өлкен орын алулы»	«Көлемі қысқартылулы, шағындалулы, жаттығу сабағы үлкен орын алулы»	ГОС програмға енетін материалдардың қысқартылып кету салдары айтылған. Төте жазуында «ө» мен «ү» әріптерінің айырмашылығы дәйекшесінде ғана болғандықтан, құрастырушы шатасқан болуы керек.
11	«Бұл сенімімізге тірек – мұғалімдердің «Жаңа мектеп» журналына программ әдісі туралы мақалалар жаза бастауы»	«Бұл сенімімізге тірек – мұғалімдердің «Жаңа мектеп» журналына прагырам әдісі туралы мақалалар жаза бастауы»	XX ғасыр басындағы тілдік заңдылықтарда орфоэпиялық тұрғыда жазу үлгісі молырақ сақталған.

V. «Жаңа мектеп», 1927 жыл, №3-4 (18-19). Қызылорда. 23-27 б.

С. Аққұлының құрастырған жинақтағы Ә.Н.Бөкейхан мақалаларының кейбір жерлерінде қателік құрастырушыдан тыс баспадан кеткенікөзге анық көрінеді. Мысалы, кейін құрастырылған нұсқада: «Олай болса, тайтылғаннан (айтылғаннан)», «мен» сөзі «және», «барлығы» - «бәрі», «үлестіруі» - «үлестірілуі», «артықша» - «айрықша» деп берілген. Тағы да бір ерекшелік: орыс немесе шет тілдерден енген сөздерді құрастырушы ХХІ ғасыр оқушысының ұғымына сай етіп беруді көздеген. Ал, түснұсқада авторқазақ тілі заңдылығы-

на сай дыбыстарды өзгерту арқылы қазақшалаған. Мысалы: приказшиктер – піркәшіктер, фабрика – пәбрике, коммунистік дәуір – көменестік дәуір, министр – міністір, губерния – гүбірне, генерал – жанарал, аэроплан – айырпылан т.б.

Қорытынды. Тіл мен әдебиеттің қайсысына болсын текстология – аса қажет ғылым саласы. Өйткені мәдени, әдеби мұралардың барлығы дәкөне заманнан мәтін арқылы жеткен. Халықтың дүниетанымын, психологиясын, тарихи мұрасын танып-білуде түпнұсқа мәтіндердің атқарар рөлі ерекше. Сол себепті, текстологиялық зерттеу – әдебиеттанудың негізі әрі өзегі. Текстологиялық жұмыстың маңызыда, жауапкершілігі де – түпнұсқамен тікелей жұмыс жасаумен байланысты. Кез келген дұдамал ой, сөз мәтіннің өзіне үңілгенде, анық айқындала түседі. Әрине, көбінесе қате кейінгі құрастырушылардан кеткенімен, өз заманындағы баспагерлердің техникалық немесе басқа да жаңылыстарын да жоққа шығаруға болмайды (Бұған бүгінгі білікті редакторларсыз, сауатты корректорларсыз жарияланып жатқан кітаптардың мәтінін мысал ете аламыз).

Ә. Қайдар, Р. Сыздық, С. Қирабаев, М. Базарбаев, Т. Кәкішев, Ш. Елеуқенов, М. Бурабаев, В. К. Григорьев, К. Нұрпейісов, Р. Нұрғали, Ә. Тәкенов, М. Қойгелдиев, Т. Омарбеков, Ү. Сұбханбердина, Қ. Мұхамедханұлы, Б. Байғалиев, С. Дәуітұлы, В. Осипов, А. Сармұрзин, М. Құл-Мұхаммед, Т. Жұртбай, Д. Қамзабекұлы, С. Аққұлы, Ғ. Әнес, М. Тәжмұрат, А. Мектептегі, Т. Шаңбай, М. Әбсеметов, Қ. Сақ т.б. авторлардың еңбектерінің негізінде отандық ғылымда «алаштану» саласы дүниеге келді.

Алаштанудың бірінші кезеңі – Алаш тақырыбы мен ұлт зиялыларын халыққа таныту кезеңі болды. Бұл отаншылдық негізде және қоғам үшін аса сәтті өтті деп білеміз. Әсіресе, алғашқы Алаш мәтіні том-том болып жарық көрді. Сондай-ақ оған қазақтілді бұқаралық ақпарат құралдары аянбай еңбек сіңірді.

Алаштанудың екінші кезеңі – Алаш зиялыларының шығармашылығын терең және жан-жақты зерттеумен байланысты. Бұл кезеңде де мәтінтану өзекті болып қалды.

Біздіңше, енді Алаштанудың үшінші кезеңі – мәтінмен, яғни, текстпен тікелей жұмыс істеп, содан заманның рухани дүниетанымын – философиялық филологиялық, психологиялық тамыр соғысын бүге-шүгесіне дейін зерттеп-талдайтын уақыт келді. Бұл – ғылымның жауапкершілігі және зерттеудегі жана толқынның міндеті.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Бөкейхан Ә. Шығармалары. XIII том. / Ә. Бөкейхан – Астана: «Сарыарқа» баспасы, 2016. – 607 б.
- 2 V. (лақап есім). Дін мен мектеп. / Ә. Бөкейхан - «Жаңа мектеп» журналы, - № 1(16), январь. Қызыл-Орда, 1927.
- 3 V. (лақап есім). Тарихи затшылдық қисыны. / Ә. Бөкейхан - «Жаңа мектеп» журналы, - № 2, 17 февраль, Қызыл-Орда, 1927.
- 4 Мұхамедханов Қ. Абай шығармаларының текстологиясы жайында. / Қ. Мұхамедханов – Алматы, 2010. – 164 б.
- 5 Әбдіқалық К.С. Текстология: оқу құралы. / К.С. Әбдіқалық – Алматы: «ҚазМемҚызПУ», 2012. – 204 б.
- 6 Уикипедия. Пырақ - киелі қанатты ат. [Электронды ресурс] - URL: <https://kk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%8B%D1%80%D0%B0%D2%9B> (Қаралған күні 21.12.2017)
- 7 Сыздық Р. Ахмет Байтұрсынұлы, Телжан Шонанұлы. / Р. Сыздық // «Дала мен қала» газеті, 2011, 11 сәуір (№ 14). – 14 б.
- 8 Лихачев Д. С. Текстология (на материале русской литературы X-XVII вв.). - Москва-Ленинград: «Академии наук СССР», 1962. – 605 с.

- 9 V. (лақап есім). Қазақстанда програм-әдіс жұмысы. - «Жаңа мектеп» журналы, - № 3-4 (18-19). Қызыл-Орда, 1927.
- 10 V. (лақап есім). Тарихи затшылдық қисыны. / Ә. Бөкейхан - «Жаңа мектеп» журналы, - № 5 (20). Қызыл-Орда, 1927.
- 11 Оспанова Г. Қазақстандағы XX ғ. 80-90 жж. мәдени процестер: тарих ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін даярланған диссертацияның авторефераты. / Г. Оспанова - Алматы, 2001. - 17 б.
- 12 Омаров Т. Қос төңкеріс және Алаш қозғалысы / сұхбатты хаттаған Т. Омарбеков // «Ақиқат», 1991, - №11. - 45-46 б.
- 13 В мире мусульманства. [Электронды ресурс] - URL: <https://kk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F> (Қаралған күні 22.12.2018ж.)
- 14 Голос степи [Электронды ресурс] - URL: [https:// abai.kz/post/47023](https://abai.kz/post/47023) (Қаралған күні 25.12.2018ж.)

А.М. Оскен, Д. Камзабекулы

Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, Астана, Казахстан

Алашоведение: о текстологической ответственности

(статьи А.Н.Бокейхана, опубликованные в журнале «Жана мектеп»)

Аннотация. В статье поднимаются актуальные вопросы литературы, связанные с такой отраслью науки, как алашоведение. В начале двадцатого века алашординцы особое внимание уделяли науке и образованию с целью развития экономики и культуры своей страны. После обретения страной независимости труды Алашской интеллигенции стали всесторонне изучаться. На сегодняшний день текстологический анализ трудов Алашской интеллигенции является одной из самых актуальных проблем в казахской литературе. В статье отмечается, что в отрасли алашоведения нужен текстологический анализ. Дано научное обоснование тому, что текстология - необходимая научная отрасль для глубокого изучения трудов Алашской интеллигенции. Кроме того, автор статьи сравнивает оригинальные статьи А.Букейхана, опубликованные в журнале «Жана мектеп» в 1927 году, и вариант ученого-алашоведа С. Аккулы, проводит их текстологический анализ.

Ключевые слова: алашоведение, текстология, псевдоним, орфографические особенности, языковые закономерности.

A.M. Osken, D. Kamzabekuly

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

Alash studies: about textual responsibility

(articles by A.N. Bokeykhan, published in «Zhana mektep» journal)

Abstract. The article raises topical issues on the agenda and related to literature in the field of Alash study. At the beginning of the twentieth century, in the advancement of the economy and culture of their country, Alash scholars put science and education on a pedestal. In accordance with this principle, over the years of independence, the works of the Alash intellectuals began to be studied thoroughly. To date, the textological analysis of the works of the Alash intellectuals is one of the most pressing problems in the Kazakh literature. The article states that Alash study needs textual analysis. Textual science is a scientifically based field of science that is necessary for a deep study of the works of the Alash intellectuals. In addition, the author of the article

compares and conducts a textological analysis of the original articles by A.Bokeykhan, published in the journal «Zhana mektep» in 1927, with the developed version of the scientist- Alash scholar S.Akkuly.

Key words: Alash studies, textology, pseudonym, spelling specifics, language laws.

References

- 1 Bökeyxan Ä. Şığarmalary [Works]. Volume XIII. («Sarıarqa» baspasy, Astana, 2016, 607 p.). [in Kazakh]
- 2 V. (laqap esim). Din men mektep [Religion and school]. («Jaña mektep» jwrnaly, (1), 16 yanvar. Qyzyl-Orda, 1927). [in Kazakh]
- 3 V. (laqap esim). Tarixi zatşıldıq qısını [Logic of Historical Negligence]. («Jaña mektep» jwrnaly, (2), 17 February, 1927). [in Kazakh]
- 4 Muxamedxanov Q. Abay şığarmalarınñ tekstologiyası jayında [Textualism on the work of Abay]. (Almaty, 2010, 164 p.). [in Kazakh]
- 5 Abdikalshık K.S. Tekstologiya: oku kuraly [Textology: a textbook]. (QazMemQızPW, Almaty, 2012, 204 p.). [in Kazakh]
- 6 Wikipediya. Pıraq - kielı qanattı at [Fox - the sacred wing horse]. [Electronic resource] Available at: <https://kk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%8B%D1%80%D0%B0%D2%9B> (Accessed: 21.12.2017) [in Kazakh]
- 7 Syzdyq R. Axmet Baytursynuly, Teljan Şonanyuly [Ahmet Baitursynov, Telzhan Shonanovich]. // «Dala men qala» gazetı, 2011, 11 säwir (14), 14 p.). [in Kazakh]
- 8 Likhachev D. S. Tekstologiya (na materiale russkoy literatury X-XVIII vv.) [Textual science (on the material of Russian literature of the 10th-17th centuries)]. (Akademii nauk SSSR, Moskva-Leningrad, 1962, 605 p.). [in Russian]
- 9 V. (laqap esim). Qazaqstanda program-ädis jumysy [Program-method work in Kazakhstan]. («Jaña mektep» jwrnaly, Kyzyl-Orda, (3)-18, (4)-19). [in Kazakh]
- 10 V. (laqap esim). Tarixi zatşyldyq qısyny [Logic of Historical Negligence]. («Jaña mektep» jwrnalı, Qyzyl-Orda, (2)-20, 1927. (Kyzyl-Orda: 1927. № 5(20). [in Kazakh]
- 11 Ospanova G. Kazakhstandagy XX g. 80-90 jj. madeni procester [Cultural processes in the 80-90s of the 20th century in Kazakhstan]. (Almaty, 2001, 17 p.). [in Kazakh]
- 12 Omarbekov T. Kos tonkeris zhane Alash kozgalisi [Double revolution and Alash movement]. (Aqiqat, 1991, P. 45-46). [in Kazakh]
- 13 V mire mswlmanstva [Electronic resource] Available at: <https://kk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F> (Accessed: 22.12.2018) [in Kazakh]
- 14 Golos stepi [Electronic resource] Available at: <https://abai.kz/post/47023> (Qaralğan küni 25.12.2018j.) <https://abai.kz/post/47023> (Accessed: 25.12.2018) [in Kazakh]

Авторлар туралы мәлімет:

Қамзабекұлы Д. – ҚР ҰҒА академигі, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан.

Өскен Ә.М. – Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, филология факультеті, қазақ тілі мен әдебиеті мамандығының 2-курс магистранты. Астана, Қазақстан.

Kamzabekuly D. – Academician of NAS of the RK, L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan.

Oskan A.M. – 2-year master student, Faculty of Philology, kazakh language and literature, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Филология сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Филология ғылымдарының өзекті мәселелерін, тіл және әдебиетті оқыту әдістемелерін және де ғылыми конференциялардың ең маңызды материалдарын, библиографиялық шолу мен сын пікірлерді көрсететін әдебиеттану және тілтану саласындағы мұқият тексеруден өткен түпнұсқа ғылыми жұмыстарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (*мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет*) қолжазбаның қол қойылған 1 дана қағаз нұсқасын тапсыру және **Word** форматындағы нұсқасын **vest_phil@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімдеуіне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):

- мақалалар үшін - 8 ден 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін.

5. Мақала мәтінінің пішіні:

- **Microsoft Word** (docx) форматындағы файлда;
- **Times New Roman** шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1,5 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- **транслитерация** Library of Congress (LC) жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланы құру сұлбасы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар) туралы метамәліметтердің мазмұны (Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template қараңыз)

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында **қою әріппен** жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады) Автор(лар)дың **E-mail-ы** – жақша ішінде (*курсивпен*);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қоюмен)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі **жартылай қоюмен** белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қоюлуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелер/талқылау қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.].

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекенжайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журналдың басылым жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 тенге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 тенге).

Реквизиттері:

1) АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: KСJBKZKX
ИИК: KZ978562203105747338 (KZT)
Кнп 861
Кбе 16

2) АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073 (KZT)

3) АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847

«Мақала үшін, автордың АТЫ-ЖӨНІ»

Provisions on articles submitted to the journal “Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. Philology Series”

1. Goal of the journal. Publication of carefully selected original scientific papers in the fields of literary studies, linguistics, reflecting the actual problems of philology, language and literature teaching methods, most significant proceedings of scientific conferences, bibliographic summaries and reviews.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. The L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Administrative Building, Office 408) and by e-mail **vest_phil@enu.kz** in **Word** format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,0;
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IASTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author's e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Key words (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1.25 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprtenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT):

Реквизиты:

1) АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСJBKZKX
ИИК: KZ978562203105747338 (KZT)
Кнп 861
Кбе 16	2) АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073 (KZT)
	3) АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847

«For the publication, Name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Филология»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в области литературоведения и языкознания, отражающих актуальные проблемы филологических наук, методы преподавания языка и литературы, а также наиболее значимые материалы научных конференций, библиографические обзоры и рецензии.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_phil@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. А также авторам необходимо представить **сопроводительное письмо**.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии, книги), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx);
- шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2;
- междустрочный интервал 1,0; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі/Образец оформления статьи/ Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (начертание курсивом)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, обзор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1,25 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Requisites:

1) АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСJBKZKX
ИИК: KZ978562203105747338 (KZT)
Кнп 861
Кбе 16	2) АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073 (KZT)
	3) АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: Дихан Қамзабекұлы
Шығарушы редактор: І.Р. Құрманғалиев
Дизайн: Ілияс Рысбекұлы

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Филология сериясы.
- 2019. - 1 (126). - Астана: ЕҰУ. 202-б.
Шартты б.т. - 18,0 Таралымы - 35 дана

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Астана қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды